

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku P. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od P. K. na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lipca 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację P. K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 15 grudnia 2016 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. z dnia 1 września 2016 r. w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa polskiego jako właściwego w zakresie jego ubezpieczenia społecznego w okresie od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 lipca 2014 r.

Sąd drugiej instancji ustalił, że ubezpieczony prowadził w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą, której wykonywanie zawiesił od dnia 1

sierpnia 2014 r., a w dniu 1 października 2012 roku w Słowacji zawarł umowę o pracę z P. s.r.o. z siedzibą w Č. na stanowisku promotora usług i produktów za wynagrodzeniem miesięcznym 40 euro i czasem pracy ustalonym na 10 godzin. W dniu 7 listopada 2013 r. Socialna Poistovna wydała decyzję o nieobjęciu P. K. obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, emerytalnym i na wypadek bezrobocia według ustawodawstwa słowackiego i nie wystawiła formularza E 101 SK/PD A1.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 200 z dnia 7 czerwca 2004 r., s. 1) ze względu na pominięcie w stanie sprawy niezaskarżalnej decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o zawieszeniu postępowania do czasu precyzyjnego i pełnego stwierdzenia stanu faktycznego, wydanej w dniu 28 września 2015 r. na podstawie § 193 ust. 3 słowackiej ustawy o ubezpieczeniu, niewłaściwe zastosowanie art. 11 ust. 3 lit. a tego rozporządzenia, w miejsce art. 13 ust. 3 rozporządzenia, niewłaściwe zastosowanie art. 11 ust. 1 rozporządzenia i doprowadzenie do podlegania przez niego w tym samym czasie ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich oraz art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 284/1 z dnia 30 października 2009 r.) przez pozostawienie poza oceną okoliczności obligatoryjnej współpracy między instytucjami właściwymi. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzucił obrazę art. 378 § 1 k.p.c., art. 2 pkt 2 oraz art. 5 w związku z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 987/2009 i art. 1 ust. 2 lit. c w związku z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 tego rozporządzenia przez przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia milczenia słowackiej instytucji ubezpieczeniowej po poinformowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ustaleniu ustawodawstwa polskiego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia co do istoty przez stwierdzenie podlegania przez niego ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych lub uchylenie tego wyroku oraz wyroku Sądu

Okręgowego i decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) „w związku z licznymi naruszeniami przepisów postępowania, mającymi wpływ na treść wydanego wyroku, a także błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie licznych przepisów prawa materialnego, co stanowiło jednocześnie rażące naruszenie prawa unijnego i co zostało jednoznacznie potwierdzone przez Sąd Najwyższy w wyrokach wydanych w analogicznych sprawach z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 oraz z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13. Wbrew bowiem art. 13 ust. 3 rozporządzenia Nr 883/2004 ustalono podleganie ustawodawstwu polskiemu, mimo ważnego tytułu do ubezpieczeń w systemie słowackim, jakim jest zgłoszenie do słowackich ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę najemną na terytorium Słowacji od dnia 1 października 2012 r. do dnia 31 lipca 2014 r. oraz decyzji, którą Socialna Poistovna podważyła uprzednio ustalony przez siebie stan faktyczny z dnia 28 września 2015 r.”

Trafność argumentacji o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania miały uzasadniać także okoliczności wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2, tj. że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub istnieje potrzeba wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości w kwestii tego, czy art. 16 ust. 4 w związku z art. 2 ust. 2 i pkt 10 preambuły rozporządzenia wykonawczego należy rozumieć w ten sposób, że na instytucji miejsca zamieszkania ciąży obowiązek zwrócenia się do instytucji właściwej państwa członkowskiego, w której osoba informująca wykonuje pracę najemną, w celu wyjaśnienia wątpliwości, czy osoba rzeczywiście wykonuje pracę w tym państwie i czy wykonywana praca nie ma charakteru marginalnego, oraz czy art. 5 rozporządzenia wykonawczego należy rozumieć w ten sposób, że instytucja państwa zamieszkania nie może skutecznie podważyć ważności postanowień umowy o pracę”. Skarżący dostrzegł również potrzebę wykładni budzącego poważne wątpliwości pojęcia "praca o charakterze marginalnym".

Organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Co do każdej z tych przyczyn wnoszący skargę kasacyjną ma przedstawić uzasadnione argumenty, przy czym uzasadnienie wniosku oparte na przyczynie przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wyvodu prawnego zbliżonego przynajmniej do przyjętego przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.). Konieczne jest więc przede wszystkim wskazanie przepisu prawa, a następnie wytoczenie argumentów na istnienie na tle jego stosowania poważnych i dotychczas nierozstrzygniętych wątpliwości interpretacyjnych oraz wykazanie, że rozstrzygnięcie powinno przyczynić się do rozwoju prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2016 r., II PK 340/15, niepublikowane, z dnia 15 września 2015 r., III SK 4/15, niepublikowane i z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, niepubl.).

Przyczyny wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zostały powiązane z wykazaniem istnienia w sprawie tak ujętego zagadnienia prawnego ani oczywistości uzasadnionej przyczyny wniesienia skargi kasacyjnej. Skarżący sformułował problemy prawne na podstawie nietrafnej interpretacji stanowiska Sądu Najwyższego prezentowanego w wyrokach z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014 nr 3, poz. 47) i z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13 (OSNP 2016 nr 1, poz. 13), dokonanej z pominięciem wyvodu Sądu Najwyższego zawartego w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r. o obligatoryjnym toku procedury dotyczącej określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa objętego koordynacją w przepisach prawa unijnego. W świetle tego i późniejszych wyroków Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15 (niepubl.) i z dnia 23 listopada 2012 r., II UK 103/12 (OSNP 2013 nr 19-20, poz. 238), a przede wszystkim w wyroku z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13

(OSNP 2016 nr 1, poz. 13), niepotwierdzenie ubezpieczenia przez instytucję ubezpieczeń społecznych państwa będącego miejscem pracy skarżącego jest koniecznym, ale i wystarczającym warunkiem decyzji, której zaskarżenie zainicjowało postępowanie w niniejszej sprawie. Polskie sądy nie mogą oceniać decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeśli odmówiła ona uznania pracy marginalnej świadczonej na jej terenie przez polskiego przedsiębiorcę jako podstawy podlegania ubezpieczeniu społecznemu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, niepubl. oraz z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, niepubl.).

Ze stanowiska judykatury Sądu Najwyższego wynika jasno, że kształtowanie stosunków ubezpieczenia społecznego na terenie Słowacji pozostaje w wyłącznej kognicji sądów słowackich i ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa nie jest dopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2017 r., II UK 707/16, niepubl. oraz z dnia 8 listopada 2017 r., II UK 677/16, niepubl.). Każdy organ wydaje decyzję o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu w zakresie swej nienaruszalnej właściwości terytorialnej. Jeżeli więc słowacka instytucja ubezpieczeniowa odmówiła uznania pracy świadczonej na jej terenie przez polskiego przedsiębiorcę jako podstawy podlegania ubezpieczeniu społecznemu, to do ostatecznego zakończenia sporu w słowackim systemie rozpoznawania spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych polskie sądy przyjmują jako wiążące niepodleganie temu ubezpieczeniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., II UK 382/16, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., II UK 382/16, niepubl. oraz z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, niepubl.).

Uwzględniając to, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia jej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania postanowił na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.